

Rozdeľovacie transakcie systému národných účtov ESA 2010 (4.)

Úvod

V predchádzajúcej časti príspevkov sme sa podrobnejšie zamerali na ďalšiu časť rozdeľovacích transakcií systému národných účtov ESA 2010 - na dôchodky z majetku a na bežné dane z dôchodkov a majetku. Pridaná hodnota vytvorená pri produkcii sa prostredníctvom rozdeľovacích transakcií rozdeľuje medzi prácu, kapitál a verejnú správu a transakcie zahŕňajúce prerozdelenie dôchodku a majetku. V tejto časti príspevkov sa podrobnejšie zameriame na ďalšiu časť rozdeľovacích transakcií systému národných účtov ESA 2010 - na sociálne príspevky a dávky a na sociálne transfery.

Rozdeľovacie transakcie

Rozdeľovacie transakcie sú transakcie, prostredníctvom ktorých sa pridaná hodnota vytvorená pri produkcii rozdeľuje medzi prácu, kapitál a verejnú správu a transakcie zahŕňajúce prerozdelenie dôchodku a majetku. Rozlišujeme bežné a kapitálové transfery. Prostredníctvom kapitálových transferov sa prerozdeľujú úspory alebo majetok, a nie dôchodok.

Sociálne dávky sú transfery domácnostiam v hotovosti alebo v naturáliách realizované v rámci kolektívne organizovaných schém alebo mimo takýchto schém jednotkami verejnej správy a NZISD, ktoré sú určené na pokrytie výdavkov spojených s mnohými rizikami alebo potrebami; zahŕňajú platby verejnej správy výrobcom, ktorí prispievajú jednotlivým domácnostiam v súvislosti so sociálnymi rizikami alebo potrebami.

Zoznam rizík alebo potrieb, ktoré si môžu vyžiadať sociálne dávky, je stanovený takto: choroba; invalidita, zdravotné postihnutie; pracovný úraz alebo choroba z povolania; dôchodkový vek; pozostalí; materská dovolenka; rodina; podpora zamestnanosti; nezamestnanosť; bývanie; vzdelávanie; všeobecná núdza.

❖ SOCIÁLNE PRÍSPEVKY A DÁVKY (D.6)

• Čisté sociálne príspevky:

- **Skutočné sociálne príspevky zamestnávateľov:**
 - skutočné príspevky zamestnávateľov do dôchodkového systému; skutočné príspevky zamestnávateľov, iné ako príspevky do dôchodkového systému.
- **Imputované sociálne príspevky zamestnávateľov:**
 - imputované príspevky zamestnávateľov do dôchodkového systému;

- iné imputované príspevky zamestnávateľov ako imputované príspevky do dôchodkového systému.
- **Skutočné sociálne príspevky domácností:**
 - skutočné príspevky domácností do dôchodkového systému;
 - iné skutočné príspevky domácností ako príspevky do dôchodkového systému.
- **Doplňkové sociálne príspevky domácností:**
 - doplnkové príspevky domácností do dôchodkového systému;
 - iné doplnkové príspevky domácností ako príspevky do dôchodkového systému.
- ***Sociálne dávky okrem naturálnych sociálnych transfery:***
 - **Peňažné dávky sociálneho zabezpečenia:**
 - peňažné dôchodkové dávky sociálneho zabezpečenia;
 - peňažné dávky sociálneho zabezpečenia okrem dôchodkových.
 - **Ostatné dávky sociálneho poistenia:**
 - ostatné dôchodkové dávky sociálneho poistenia;
 - ostatné dávky sociálneho poistenia okrem dôchodkových.
 - **Peňažné dávky sociálnej podpory**
- ***Naturálne sociálne transfery:***
 - **Naturálne sociálne transfery – netrhová produkcia verejnej správy a NZISD;**
 - **Naturálne sociálne transfery – trhová produkcia nakúpená verejnou správou a NZISD.**

V prípade bývania sú sociálnymi dávkami platby verejných orgánov nájomníkom na zníženie ich nájomného okrem osobitných dávok platených verejnými orgánmi v ich postavení zamestnávateľa.

Sociálne dávky zahŕňajú:

- ✓ bežné a paušálne transfery zo schém financovaných z príspevkov, v ktorých sú zahrnutí všetci obyvatelia alebo veľká časť obyvateľov a ktoré zriaďujú a kontrolujú jednotky verejnej správy (schémy sociálneho zabezpečenia);
- ✓ bežné a paušálne transfery zo schém organizovaných zamestnávateľmi v mene svojich zamestnancov, bývalých zamestnancov alebo rodinných príslušníkov (iné schémy sociálneho poistenia súvisiace so zamestnaním). Príspevky môžu poskytovať zamestnanci a/alebo zamestnávatelia, ako aj samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO);
- ✓ bežné transfery od jednotiek verejnej správy a NZISD, ktoré nie sú podmienené predchádzajúcimi platbami príspevkov a ktoré sú vo všeobecnosti prepojené s odhadom disponibilného dôchodku. Takéto transfery sú obvykle známe ako sociálna pomoc.

Sociálne dávky nezahŕňajú:

- ✓ poistné nároky na základe poistiek uzatvorených výhradne z vlastnej iniciatívy poistenca nezávisle od jeho zamestnávateľa alebo verejnej správy;

- ✓ poistné nároky na základe poistiek uzatvorených výhradne na účely dosiahnutia zľavy, aj keď tieto poistky vyplývajú z kolektívnej dohody.

Schémy sociálneho poistenia

Schémy sociálneho poistenia sú schémy, v ktorých zamestnávateľa alebo verejná správa zaväzujú alebo podporujú účastníkov, aby sa poistili proti niektorým udalostiam alebo okolnostiam, ktoré môžu mať nepriaznivé následky pre nich alebo ich rodinných príslušníkov.

V takýchto schémach platia sociálne príspevky zamestnanci alebo iné osoby, prípadne zamestnávateľa v mene svojich zamestnancov s cieľom zabezpečiť súčasný alebo budúci nárok na dávky sociálneho poistenia pre zamestnancov alebo pre iných prispievateľov, ich rodinných príslušníkov alebo pozostalých.

Schémy sociálneho poistenia sa organizujú pre skupiny pracovníkov alebo sú zo zákona k dispozícii všetkým pracovníkom alebo určeným kategóriám pracovníkov vrátane nepracujúcich osôb, ako aj zamestnancov. Škála siaha od súkromných schém organizovaných pre vybrané skupiny pracovníkov zamestnaných jedným zamestnávateľom po schémy sociálneho zabezpečenia pokrývajúce všetky pracovné sily v krajine. Účasť v takýchto schémach môže byť pre príslušných pracovníkov nepovinná, ale bežnejšie býva povinná. Napríklad účasť v schémach organizovaných jednotlivými zamestnávateľmi sa môže vyžadovať na základe podmienok zamestnávania kolektívne dohodnutých medzi zamestnávateľmi a ich zamestnancami.

Jednotlivé poistky sa považujú za súčasť schémy sociálneho poistenia iba vtedy, ak udalosti a okolnosti, proti ktorým sú účastníci poistení, zodpovedajú rizikám alebo potrebám vyššie uvedeným v zozname rizík vyššie a ak je okrem toho splnená aspoň jedna z týchto podmienok:

- účasť v schéme je povinná buď podľa zákona, alebo podľa podmienok zamestnávania zamestnanca alebo skupiny zamestnancov;
- schéma je kolektívna a prevádzkovaná v prospech určenej skupiny pracovníkov, či už zamestnancov, SZČO, alebo nezamestnaných, pričom účasť je obmedzená na členov uvedenej skupiny;
- zamestnávateľ poskytuje príspevok (skutočný alebo imputovaný) do schémy v mene zamestnanca bez ohľadu na to, či príspevok poskytuje aj zamestnanec.

Rozlišujú sa dva typy schém sociálneho poistenia:

- prvý typ predstavujú schémy sociálneho zabezpečenia, v ktorých sú zahrnutí všetci obyvatelia alebo veľká časť obyvateľov a ktoré zriaďujú, kontrolujú a financujú jednotky verejnej správy. Dôchodky platené v rámci takýchto schém môžu alebo nemusia súvisieť s výškou platu poberateľa alebo s počtom odpracovaných rokov. Iné dávky ako dávky z dôchodkového systému závisia od výšky platu v menšej miere;
- druhý typ predstavujú ostatné schémy súvisiace so zamestnaním. Takéto schémy vychádzajú pri poskytovaní dôchodkov a eventuálne pri iných nárokoch, ktoré sú súčasťou podmienok zamestnávania a v prípade ktorých zodpovednosť za poskytovanie dávok nepripadá podľa ustanovení sociálneho zabezpečenia na verejnú správu, zo vzťahu zamestnávateľ - zamestnanec.

Schémy sociálneho poistenia organizované jednotkami verejnej správy za svojich vlastných zamestnancov sa na rozdiel od pracujúcich obyvateľov vo všeobecnosti klasifikujú ako ostatné schémy súvisiace so zamestnaním, a nie ako schémy sociálneho zabezpečenia.

- **Čisté sociálne príspevky**

Čisté sociálne príspevky sú skutočné alebo imputované príspevky domácností do schém sociálneho poistenia na vytvorenie rezerv na platbu sociálnych dávok.

Čisté sociálne príspevky sú:

skutočné sociálne príspevky zamestnávateľov

plus imputované sociálne príspevky zamestnávateľov

plus skutočné sociálne príspevky domácností

plus doplnkové sociálne príspevky domácností

mínus poplatky za službu schémy sociálneho poistenia.

Poplatky za službu schémy sociálneho poistenia sú servisné poplatky, ktoré účtujú jednotky spravujúce schémy. Uvádzajú sa ako časť výpočtu čistých sociálnych príspevkov; nejde o prerozdeľovacie transakcie, ale o časť výdavkov na produkciu a spotrebu.

- **Skutočné sociálne príspevky zamestnávateľov**

Skutočné sociálne príspevky zamestnávateľov platia zamestnávatelia do schém sociálneho zabezpečenia alebo iných schém sociálneho poistenia súvisiacich so zamestnaním s cieľom zabezpečiť sociálne dávky pre svojich zamestnancov.

Keďže skutočné sociálne príspevky zamestnávateľov sa platia v prospech ich zamestnancov, ich hodnota sa zaznamenáva spolu so mzdami a platmi v hotovosti a v naturáliách ako jedna zo súčastí odmien zamestnancov. Sociálne príspevky sa teda zaznamenávajú ako bežné transfery zamestnancov do schém sociálneho zabezpečenia a ostatných schém sociálneho poistenia súvisiacich so zamestnaním.

Táto položka sa člení na *dve kategórie*:

- skutočné príspevky zamestnávateľov do dôchodkového systému;
- skutočné príspevky zamestnávateľov, iné ako príspevky do dôchodkového systému.

Platby skutočných sociálnych príspevkov môžu byť povinné zo zákona alebo na základe iných predpisov, alebo môžu byť platené na základe kolektívnej dohody v konkrétnom odvetví či dohôd medzi zamestnávateľom a zamestnancami konkrétneho podniku alebo na základe samotnej pracovnej zmluvy. V určitých prípadoch môžu byť príspevky nepovinné.

Takéto *nepovinné príspevky zahrňajú*:

- ✓ sociálne príspevky osôb, ktoré nemajú zákonnú povinnosť prispievať do fondu sociálneho zabezpečenia;
- ✓ sociálne príspevky platené poisťovniam (alebo penzijným fondom zaradeným do toho istého sektora) ako súčasť doplnkových schém poistenia organizovaných podnikmi v prospech svojich zamestnancov, ku ktorým sa zamestnanci pripojili dobrovoľne;

- ✓ príspevky do podporných fondov s členstvom otvoreným pre zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činné osoby.

Čas zaznamenania

Skutočné sociálne príspevky zamestnávateľov sa zaznamenávajú do obdobia, v ktorom sa vykonáva práca, z ktorej vyplýva povinnosť platiť príspevky.

Pri zaznamenávaní sociálnych príspevkov platených sektoru verejnej správy na účty sa používajú dva zdroje: sumy, v prípade ktorých existujú daňové výmery a priznania, alebo príjmové doklady.

- Ak sa ako zdroj používajú daňové výmery a priznania, sumy sa pomocou koeficientu očistia od vymeraných a priznaných, ale nikdy nezinkasovaných súm. Ďalšou možnosťou je kapitálový transfer príslušným sektorom, ktorého výška zodpovedá uvedenému očisteniu. Koeficienty sa odhadujú na základe predchádzajúcich skúseností a súčasných očakávaní, pokiaľ ide o vymerané a priznané, ale nikdy nezinkasované sumy. Sú rozdielne pre rôzne typy sociálnych príspevkov.
- Ak sa ako zdroj používajú príjmové doklady, časovo sa ohraničia tak, aby sa príslušná suma priradila do obdobia, v ktorom sa uskutočnila činnosť, z ktorej vyplýva daňová povinnosť (alebo keď vznikla povinnosť). Toto ohraničenie môže vychádzať z priemerného časového odstupu medzi činnosťou (alebo vznikom povinnosti) a prijatím príjmového dokladu.

Sociálne príspevky platené sektoru verejnej správy, ktoré zraža zamestnávateľ, sa zahŕňajú do miezd a platov bez ohľadu na to, či ich zamestnávateľ odviezol verejnej správe. Potom sa to zaznamená tak, ako by celú sumu zaplatili verejnej správe domácnosti. Sumy v skutočnosti nezaplatené sa vyrovnávajú ako transfer kapitálu zo sektora verejnej správy do sektora zamestnávateľov.

Skutočné sociálne príspevky zamestnávateľov sa na účtoch zaznamenávajú na strane:

- použitia na účte druhotného rozdelenia dôchodkov domácností;
- použitia na účte prvotných dôchodkov a bežných transferov zahraničia (v prípade nerezidentských domácností);
- zdrojov na účte druhotného rozdelenia dôchodkov rezidentských poisťovateľov alebo zamestnávateľov;
- zdrojov na účte prvotných dôchodkov a bežných transferov zahraničia (v prípade nerezidentských poisťovateľov alebo zamestnávateľov).

○ Imputované sociálne príspevky zamestnávateľov

Imputované sociálne príspevky zamestnávateľov predstavujú protihodnotu sociálnych dávok (po odpočítaní eventuálnych sociálnych príspevkov zamestnancov), ktoré platia zamestnávatelia priamo (t. j. nezávisle od skutočných príspevkov zamestnávateľov) svojim zamestnancom alebo bývalým zamestnancom či iným oprávneným osobám.

Ich hodnota sa stanovuje na základe poistnomatematických zásad alebo na základe primeraného percentuálneho podielu miezd a platov platených súčasným zamestnancom, alebo vo výške iných dávok ako dávok do dôchodkového systému financovaných bez osobitného fondu, ktoré podnik platí počas toho istého účtovného obdobia.

Existujú *dve kategórie* imputovaných sociálnych príspevkov zamestnávateľov:

FOR FIN, Odborný dvojmesačník pre financie a investovanie, Bratislava,
Fin Star 2017, ISSN 1339-5416, Číslo 5, September - Október 2017

- imputované príspevky zamestnávateľov do dôchodkového systému;
- iné imputované príspevky zamestnávateľov ako imputované príspevky do dôchodkového systému.

Čas zaznamenania

Imputované sociálne príspevky zamestnávateľov, ktoré predstavujú protihodnotu povinných priamych sociálnych dávok, sa zaznamenávajú do obdobia, v ktorom sa vykonáva práca. Imputované sociálne príspevky zamestnávateľov, ktoré predstavujú protihodnotu nepovinných priamych sociálnych dávok, sa zaznamenávajú do obdobia, v ktorom sa tieto dávky poskytujú.

Imputované sociálne príspevky zamestnávateľov sa na účtoch zaznamenávajú na strane:

- použitia na účte druhotného rozdelenia dôchodkov domácností a na účte prvotných dôchodkov a bežných transferov zahraničia;
- zdrojov na účte druhotného rozdelenia dôchodkov sektorov, do ktorých zamestnávateľa alebo rezidentskí poisťovatelia patria, a na účte prvotných dôchodkov a bežných transferov zahraničia.

o Skutočné sociálne príspevky domácností

Skutočné sociálne príspevky domácností sú sociálne príspevky, ktoré platia vo svojom mene zamestnanci, samostatne zárobkovo činné osoby alebo nezamestnané osoby do schém sociálneho poistenia.

Existujú *dve kategórie* skutočných sociálnych príspevkov domácností:

- skutočné príspevky domácností do dôchodkového systému;
- iné skutočné príspevky domácností ako príspevky do dôchodkového systému.

Čas zaznamenania

Skutočné príspevky domácností do dôchodkového systému sa zaznamenávajú v čase vzniku nároku. V prípade pracujúcich ide o obdobie, v ktorom sa vykonáva práca, z ktorej vyplýva povinnosť platiť príspevky. V prípade nezamestnaných osôb ide o obdobie, v ktorom sa majú odvieť príspevky.

V systéme účtov sa skutočné sociálne príspevky domácností zaznamenávajú na strane:

- použitia na účte druhotného rozdelenia dôchodkov domácností a na účte prvotných dôchodkov a bežných transferov zahraničia;
- zdrojov na účte druhotného rozdelenia dôchodkov sektorov, do ktorých zamestnávateľa patria a na účte prvotných dôchodkov a bežných transferov zahraničia.

o Doplnkové sociálne príspevky domácností

Doplnkové sociálne príspevky domácností sú dôchodky z majetku získané počas účtovného obdobia z nárokov na dôchodok a z iných nárokov.

Táto položka sa člení *na dve kategórie*:

- doplnkové príspevky domácností do dôchodkového systému;
- iné doplnkové príspevky domácností ako príspevky do dôchodkového systému. Táto položka zodpovedá doplnkovým príspevkom domácností v súvislosti so sociálnymi FOR FIN, Odborný dvojmesačník pre financie a investovanie, Bratislava, Fin Star 2017, ISSN 1339-5416, Číslo 5, September - Október 2017

rizikami a inými potrebami ako dôchodkami, ako je napríklad choroba, materská dovolenka, pracovný úraz, invalidita, nadbytočnosť atď.

V systéme účtov sú doplnkové sociálne príspevky domácností zahrnuté na účte rozdelenia prvotných dôchodkov do dôchodkov z majetku, ktoré platia správcovia penzijných fondov domácnostiam (investičné dôchodky splatné pri nároku na dôchodok).

Keďže tieto dôchodky správcovia penzijných fondov v praxi nerozdeľujú, na účte druhotného rozdelenia dôchodkov sa považujú za spätne zaplatené domácnosťami penzijným fondom vo forme doplnkových sociálnych príspevkov domácností.

Čas zaznamenania

Doplnkové sociálne príspevky domácností sa zaznamenávajú do obdobia, v ktorom sa kumulujú.

- **Sociálne dávky okrem naturálnych sociálnych transferov**

Položka sociálne dávky okrem naturálnych sociálnych transferov pozostáva z troch podpoložiek:

- peňažné dávky sociálneho zabezpečenia;
- ostatné dávky sociálneho poistenia;
- peňažné dávky sociálnej podpory.

- **Peňažné dávky sociálneho zabezpečenia**

Peňažné dávky sociálneho zabezpečenia sú dávky sociálneho poistenia, ktoré platia v hotovosti fondy sociálneho zabezpečenia domácnostiam.

Nie sú tu zahrnuté náhrady, tieto sa považujú za naturálne sociálne transfery. Takéto dávky sa poskytujú v rámci schém sociálneho zabezpečenia.

Môžu sa členiť na:

- peňažné dôchodkové dávky sociálneho zabezpečenia;
- peňažné dávky sociálneho zabezpečenia okrem dôchodkových.

- **Ostatné dávky sociálneho poistenia**

Ostatné dávky sociálneho poistenia zodpovedajú dávkam, ktoré platia zamestnávateľa v súvislosti s ostatnými schémami sociálneho poistenia vzťahujúcimi sa na zamestnanie.

Ostatné dávky sociálneho poistenia súvisiace so zamestnaním sú sociálne dávky (naturálne alebo peňažné), ktoré sa platia z iných schém sociálneho poistenia ako sociálne zabezpečenie prispievateľom do schém, ich rodinným príslušníkom alebo ich pozostalým.

Ostatné dávky sociálneho poistenia bežne *zahrňujú*:

- ✓ normálnu alebo zníženú mzdu, ktorá sa naďalej vypláca v období absencie v práci v dôsledku choroby, nehody, materskej dovolenky atď.;
- ✓ platbu rodinných, vzdelávacích alebo iných dávok pre rodinných príslušníkov;
- ✓ platbu starobných alebo vdovských dôchodkov bývalým zamestnancom alebo ich pozostalým a platby dávok odškodného pracovníkom alebo ich pozostalým v prípade

nadbytočnosti, invalidity, úmrtia v dôsledku nehody atď. (ak je to v kolektívnej dohode);

- ✓ všeobecné zdravotnícke služby nesúvisiace s prácou zamestnanca;
- ✓ zotavovne a domovy pre dôchodcov.

Ostatné dávky sociálneho poistenia sa môžu členiť na:

- ostatné dôchodkové dávky sociálneho poistenia;
- ostatné dávky sociálneho poistenia okrem dôchodkových.

○ **Peňažné dávky sociálnej podpory**

Peňažné dávky sociálnej podpory sú bežné transfery, ktoré platia domácnostiam jednotky verejnej správy alebo NZISD na pokrytie rovnakých potrieb ako dávky sociálneho poistenia, ktoré sa však neposkytujú v rámci schémy sociálneho poistenia, ktorá si obvykle vyžaduje účasť vo forme sociálnych príspevkov.

Z tohto dôvodu nezahŕňajú žiadne dávky platené z fondov sociálneho zabezpečenia. Dávky sociálnej podpory sa môžu vyplácať za týchto okolností:

- neexistuje žiadna schéma sociálneho poistenia, ktorá by pokrývala príslušné okolnosti;
- existuje jedna alebo viac schém sociálneho poistenia, ale príslušné domácnosti sa nezúčastňujú na poberaní dávok sociálneho poistenia a nie sú naň oprávnené;
- dávky sociálneho poistenia sa považujú za neprimerané na pokrytie príslušných potrieb, a preto sa ako doplnok vyplácajú dávky sociálnej podpory;
- v rámci všeobecnej sociálnej politiky.

Takéto dávky nezahŕňajú bežné transfery platené v reakcii na udalosti alebo okolnosti, ktoré nie sú bežne pokryté schémami sociálneho poistenia (napríklad transfery uskutočnené v reakcii na prírodné katastrofy, zaznamenávané v položkách ostatné bežné transfery alebo kapitálové transfery).

Čas zaznamenania sociálnych dávok okrem naturálnych sociálnych transferov :

- peňažné sa zaznamenávajú do obdobia, v ktorom sa stanovujú nároky na dávky;
- naturálne sa zaznamenávajú do obdobia, v ktorom boli poskytnuté služby, alebo do obdobia, v ktorom došlo k zmene vlastníctva výrobkov, ktoré netrhoví výrobcovia poskytovali priamo domácnostiam.

V systéme účtov sa sociálne dávky okrem naturálnych sociálnych transferov zaznamenávajú na strane:

- použitia na účte druhotného rozdelenia dôchodkov sektorov poskytujúcich dávky;
- použitia na účte prvotných dôchodkov a bežných transferov zahraničia (v prípade dávok poskytovaných zahraničím);
- zdrojov na účte druhotného rozdelenia dôchodkov domácností;
- zdrojov na účte prvotných dôchodkov a bežných transferov zahraničia (v prípade dávok poskytovaných nerezidentským domácnostiam).

• **Naturálne sociálne transfery**

Naturálne sociálne transfery pozostávajú z jednotlivých výrobkov a služieb, ktoré jednotky verejnej správy alebo NZISD poskytujú bezplatne alebo za ekonomicky bezvýznamné ceny jednotlivým domácnostiam bez ohľadu na to, či ich jednotky verejnej správy alebo NZISD kúpili na trhu, alebo vyrobili ako netrhovú produkciu. Transfery sa financujú z daní, ostatných dôchodkov verejnej správy alebo z príspevkov sociálneho zabezpečenia, v prípade NZISD z darov alebo dôchodkov z majetku.

Služby poskytované domácnostiam bezplatne alebo za ekonomicky bezvýznamné ceny sa uvádzajú ako individuálne služby, aby bolo možné ich odlíšiť od kolektívnych služieb, ktoré sa poskytujú všetkým obyvateľom alebo veľkej časti obyvateľov, ako napríklad obrana a pouličné osvetlenie. Individuálne služby zahŕňajú najmä vzdelávacie a zdravotnícke služby, hoci často sa poskytujú aj iné druhy služieb, ako napríklad služby bývania, kultúrne a rekreačné služby.

Naturálne sociálne transfery sa členia na:

- **Naturálne sociálne transfery – netrhová produkcia verejnej správy a NZISD**

Naturálne sociálne transfery – netrhová produkcia verejnej správy a NZISD sú jednotlivé výrobky a služby poskytované netrhovými výrobcami priamo príjemcom. Mali by sa odpočítat' všetky platby, ktoré realizovali samotné domácnosti.

- **Naturálne sociálne transfery – trhovú produkcia nakúpená verejnou správou a NZISD**

Naturálne sociálne transfery – trhovú produkcia nakúpená verejnou správou a NZISD sú jednotlivé výrobky a služby:

- ✚ vo forme refundácie schválených výdavkov domácností na osobitné výrobky a služby z fondov sociálneho zabezpečenia alebo
- ✚ poskytované priamo príjemcom trhovými výrobcami, od ktorých verejná správa nakupuje príslušné výrobky a služby.

Odpočítavajú sa všetky platby, ktoré realizovali samotné domácnosti.

Domácnosť, ktorá kúpi výrobok alebo službu, ktorej úplné alebo čiastočné náklady sa jej následne preplatia z fondu sociálneho zabezpečenia, koná prakticky v mene fondu sociálneho zabezpečenia. V skutočnosti poskytuje domácnosť krátkodobý úver fondu sociálneho zabezpečenia, ktorý sa vyrovná hneď, ako domácnosť dostane refundáciu.

Suma refundovaného výdavku sa zaznamenáva tak, ako keby vznikol priamo fondu sociálneho zabezpečenia v období, v ktorom domácnosť realizuje nákup, zatiaľ čo jediný výdavok zaznamenaný za domácnosť je prípadný rozdiel medzi zaplatenou kúpnou cenou a refundovanou sumou. Suma refundovaného výdavku sa teda nepovažuje za bežný transfer v hotovosti domácnostiam z fondov sociálneho zabezpečenia.

Príkladom naturálnych sociálnych transferov je lekárske alebo zubné ošetrenie, chirurgické zákroky, nemocničné pobyty, poskytnutie okuliarov alebo kontaktných šošoviek, zdravotných prístrojov alebo zariadení a podobných výrobkov alebo služieb v súvislosti so sociálnymi rizikami alebo potrebami.

Ďalším príkladom dávok, ktoré nepokrýva schéma sociálneho poistenia, je sociálne bývanie, dávky na bývanie, denné zariadenia pre deti, odborné vzdelávanie, zľavy na sadzbách cestovného (za predpokladu, že slúžia na sociálny účel) a podobné výrobky a služby

FOR FIN, Odborný dvojmesačník pre financie a investovanie, Bratislava,

Fin Star 2017, ISSN 1339-5416, Číslo 5, September - Október 2017

v súvislosti so sociálnymi rizikami alebo potrebami. Ak verejná správa poskytuje jednotlivým domácnostiam výrobky a služby, ako napríklad rekreačné, kultúrne alebo športové služby, bezplatne alebo za ekonomicky bezvýznamné ceny nie v súvislosti so sociálnymi rizikami alebo potrebami, tieto výrobky a služby sa považujú za naturálne sociálne transfery – netrhová produkcia verejnej správy a NZISD.

Čas zaznamenania

Naturálne sociálne transfery zaznamenávame do obdobia, v ktorom sa poskytovali služby alebo do obdobia, v ktorom došlo k zmene vlastníctva výrobku, ktorý výrobcovia priamo poskytovali domácnostiam.

V systéme účtov sa naturálne sociálne transfery zaznamenávajú na strane:

- použitia na účte prerozdelenia naturálnych dôchodkov sektorov poskytujúcich dávky;
- zdrojov na účte prerozdelenia naturálnych dôchodkov domácností.

Spotreba transferov výrobkov a služieb sa zaznamenáva na strane použitia na účte upravených disponibilných dôchodkov.

Neexistujú žiadne naturálne sociálne transfery do alebo zo zahraničia. Tieto transfery sa zaznamenávajú v položke sociálne dávky okrem naturálnych sociálnych transferov.

Záver

V tejto časti príspevkov sme sa podrobnejšie zamerali na ďalšiu časť rozdeľovacích transakcií systému národných účtov ESA 2010 - na sociálne príspevky a dávky a na sociálne transfery. Ako sme už uviedli, rozdeľovacie transakcie sú transakcie, prostredníctvom ktorých sa pridaná hodnota vytvorená pri produkcii rozdeľuje medzi prácu, kapitál a verejnú správu a transakcie zahŕňajúce prerozdelenie dôchodku a majetku. Týmto ďalším transakciám sa budeme venovať v nasledujúcich častiach príspevkov.

Použitá literatúra:

1. <http://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/sna2008.asp>
2. Manuál ESA 2010 ako príloha Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady EÚ č. 549/2013

Ing. Zuzana Staríčková, PhD.
Katedra financií, NHF, EU
3soyza@gmail.com